

УДК 336.748.12(477):330.33

Ганусик Ю.Б.

*аспірант кафедри банківської справи
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана***ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ЦИКЛІЧНОСТІ****REGULARITIES OF INFLATION DEVELOPMENT IN UKRAINE
UNDER CYCLICITY CONDITIONS****АНОТАЦІЯ**

Досліджено та систематизовано форми прояву інфляції, які є характерними нині для економіки України. Конкретизовано етапи розвитку інфляційного процесу в Україні та визначено їх особливості. Встановлено закономірності розвитку інфляції в Україні та доведено зв'язок інфляції з циклічними коливаннями в економіці.

Ключові слова: інфляція, інфляційний процес, економіка, валютний курс, грошова маса, циклічні коливання.

АННОТАЦІЯ

Исследованы и систематизированы формы проявления инфляции, которые характерны сейчас для экономики Украины. Конкретизированы этапы развития инфляционного процесса в Украине и определены их особенности. Установлены закономерности развития инфляции в Украине и доказана связь инфляции с циклическими колебаниями в экономике.

Ключевые слова: инфляция, инфляционный процесс, экономика, валютный курс, денежная масса, циклические колебания.

ANNOTATION

Forms of inflation, characterizing today's economy of Ukraine, have been researched and systematized. Specific stages in the development of the inflationary process in Ukraine have been concretized, and their peculiarities have been determined. The regularities of the inflation development in Ukraine have been determined and the connection between inflation and cyclical fluctuations in the economy has been proved.

Keywords: inflation, inflationary process, economy, currency rate, money supply, cyclical fluctuations.

Постановка проблеми. Інфляція – добре відомий і водночас донині недостатньо пояснений феномен соціально-економічного життя будь-якої країни. Цей факт пов'язаний зі складністю і багатогранністю проблеми інфляційних процесів, а також із тим, що суть інфляції еволюціонує в часі і змінюється в просторі, залежно від конкретних економічних і політичних умов, у яких опиняється держава.

Сутність інфляції визначається через перевищення номінальних значень над реальним змістом економічних показників. Першопричиною існування інфляції є соціальний конфлікт з приводу перерозподілу суспільного багатства. Разом з тим демонструється різноманіття факторів, що безпосередньо визначають характер протікання інфляційного процесу, що зумовлює необхідність вивчення змісту інфляції на рівні кожної окремої країни.

Нині одним з найголовніших завдань, що постали перед урядом України, стала стабілізація економічних процесів як запорука ста-

більного розвитку національної економіки. У сучасних ринкових умовах одним із головних інструментів впливу держави на розвиток економічних процесів у країні є грошово-кредитна політика. Беручи до уваги сучасну фінансово-економічну ситуацію, більшість економічно розвинених країн намагаються втримувати стабільність власних національних валют і досягати зниження інфляційного рівня. Вітчизняні та міжнародні дослідники вважають інфляцію нині найголовнішою загрозою для України, навіть більшою порівняно зі скороченням темпів економічного розвитку. Саме тому на сучасному етапі розвитку економіки в Україні надзвичайно актуальним є питання щодо форм прояву та закономірностей розвитку інфляції в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інфляція є важким соціально-економічним явищем, яке виявляється насамперед у загальному і нерівномірному зростанні цін на товари і послуги, що веде до перерозподілу національного доходу на користь певних соціальних груп. До соціальних наслідків інфляції можна зарахувати перерозподіл національного доходу, наслідком якого є відставання темпів зростання номінальної та реальної заробітної плати від різко зростаючих цін на товари і послуги. В умовах інфляції величезних втрат зазнають банки і установи, що займаються кредитуванням, оскільки знецінюються заощадження населення. Міжнародні кредитно-валютні відносини ускладнюються «імпортом» інфляції, оскільки сучасна економіка характеризується високим рівнем глобалізації.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Найчастіше виникнення інфляції прямо пов'язане з діяльністю уряду, змінами політики держави, а також настанням війни та інших катаклізмів. Усі ці обставини наразі спостерігаються в Україні – зміна політичної влади революційним шляхом, спрямування вектору політики на курс до співробітництва з європейськими державами, тривалі військові дії на сході країни. Ці події стали катализатором того, що наприкінці 2014-го – початку 2015 р. інфляційні процеси набули загрозливого розмаху, і проблему інфляції було визнано однією із першочергових для вирішення економічних

проблем, хоча і до цього моменту уже досить довгий час вона перебувала у фокусі наукових досліджень сучасних вітчизняних вчених. Зокрема, на глобальному рівні питання впливу інфляційних процесів на економічний розвиток суспільства вивчав В.Є. Власюк [1]; сутність, причини, вимірювання інфляції покладено в основу робіт Л.П. Троцюк [2]; еволюцію поглядів на сутність та природу походження інфляції розглядає Т.В. Комар [3]. Вітчизняні реалії виникнення та розвитку інфляційних процесів зустрічаємо у працях дослідників, таких як Д.Ю. Сметана [4], Л.М. Фільштейн, Н.Л. Гохелеринт [5], В.П. Гавриш, Г.І. Гавриш, Т.П. Драганова [6], Т.Ф. Григораш, Я.А. Соломка, М.С. Русакевич [7], В.С. Марцин [8]. Широта поглядів на природу, сутність, механізми інфляції, неоднозначність її проявів, стійкість до антиінфляційних заходів свідчать про нестачу знань глибинних причин цього явища. Прогалини ж у знаннях про форми прояву та закономірності розвитку інфляції в Україні породжують недоліки в заходах боротьби з нею у нашій державі.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження закономірностей розвитку інфляційного процесу в Україні та визначення його зв'язку з циклічними коливаннями в економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема інфляції посідає важливе місце в економічній науці, оскільки її показники та соціально-економічні наслідки відіграють серйозну роль в оцінці економічної безпеки країни. Актуальність цього питання в сучасних умовах досить очевидна і визначається необхідністю з'ясування форм прояву, етапів розвитку і закономірностей реалізації інфляційних процесів.

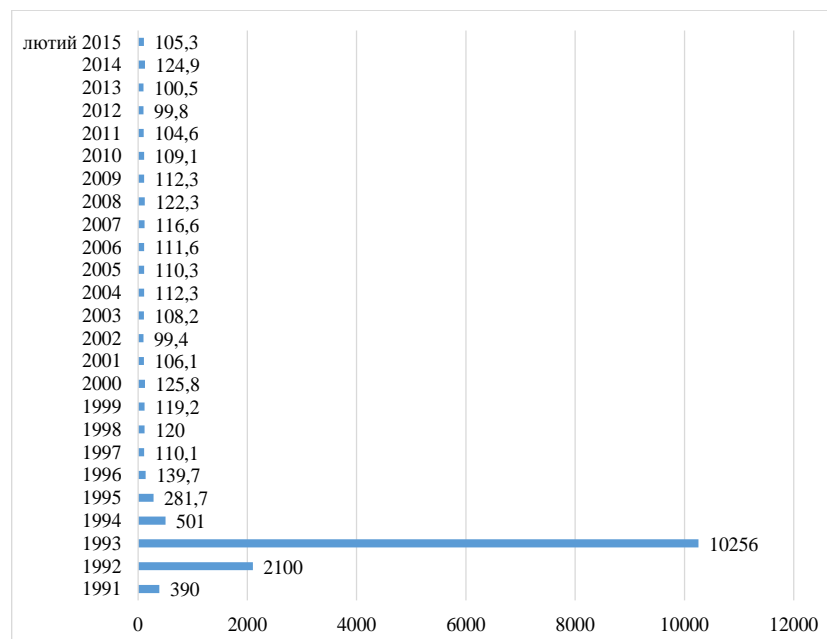

Рис. 1. Динаміка зміни показника індексу інфляції в Україні, 1991-2015 рр.

Джерело: складено автором на основі [13]

Під інфляційним процесом доцільно розуміти процес поступового зростання цін в економіці країни. Розвиток інфляційного процесу історично, як зазначають Л.Є. Фурдичко та Л.О. Фурдичко, як правило, проходить два етапи. На першому з них темпи знецінення паперових грошей відстають від темпів зростання паперової маси, тому дезорганізуючий вплив інфляції на виробництво, торгівлю, кредит і грошовий обіг виявляється ще не повною мірою. Тимчасово навіть може створюватись специфічно висока кон'юнктура ринку, основою якої насправді є інфляція.

На другому етапі свого розвитку інфляційний процес різко прискорюється, темпи зростання суспільного виробництва починають відставати від знецінення паперових грошей, а інфляційне переповнення каналів грошового обігу стає вже очевидним [9, с. 31].

Загалом еволюція інфляційного процесу в Україні після здобуття державою незалежності мала кілька етапів. Кожен із зазначених етапів мав свої причини появи та характерні риси, які дають змогу виокремити його у самостійну віху еволюції інфляційних процесів. Наприклад, на початку 90-х рр. ХХ ст. основними причинами розвитку інфляції були: низький рівень ефективності виробництва та якості продукції; державний монополізм і відсутність конкуренції; спотворена структура виробництва з низькою часткою предметів споживання; надмірне зношення основних фондів; гіпермілітаризація. Ситуація, що склалася в Україні на початку 90-х рр., підтверджує це. Після вимушеного відпуску цін у 1992 р. в Україні вартість газу зросла в 100 разів, а нафти – у 300, що призвело до розкручування маховика інфляції; уряд проводив відверту проінфляційну політику, для якої характерним був величезний бюджетний дефіцит, необмежена грошово-кредитна емісія, зростання цін, обвальне падіння реальних доходів більшості населення. В результаті восени 1992 р. місячна інфляція перейшла межу 50%, тобто стала гіперінфляцією. Влітку 1994 р. Президент Л.Д. Кучма проголосив стратегію економічних перетворень: звільнення цін, обмеження дефіциту бюджету, введення суворої монетарної політики. Така політика сповільнила зростання зарплати, запроваджувалися фіксовані ціни на значну кількість товарів, вводилося адміністративне регулювання на валютному ринку. Це сповільнило зростання цін, але спричинило падіння обсягів виробництва уже в лібералізованій економіці. Кредити, отримані від міжнародних організацій, допомогли Національно-

му банку України (НБУ) сформувавши резервний фонд для здійснення інтервенцій на валютному ринку, що стабілізувало курс карбованця. Це дало змогу провести грошову реформу. Рівень інфляції суттєво знизився [10, с. 250].

Гіперінфляція в 1992-1994 рр. в Україні на-самперед була результатом хибної економічної політики держави, спрямованої на стимулювання економічного зростання шляхом кредитної експансії та надмірної емісії готівки, а

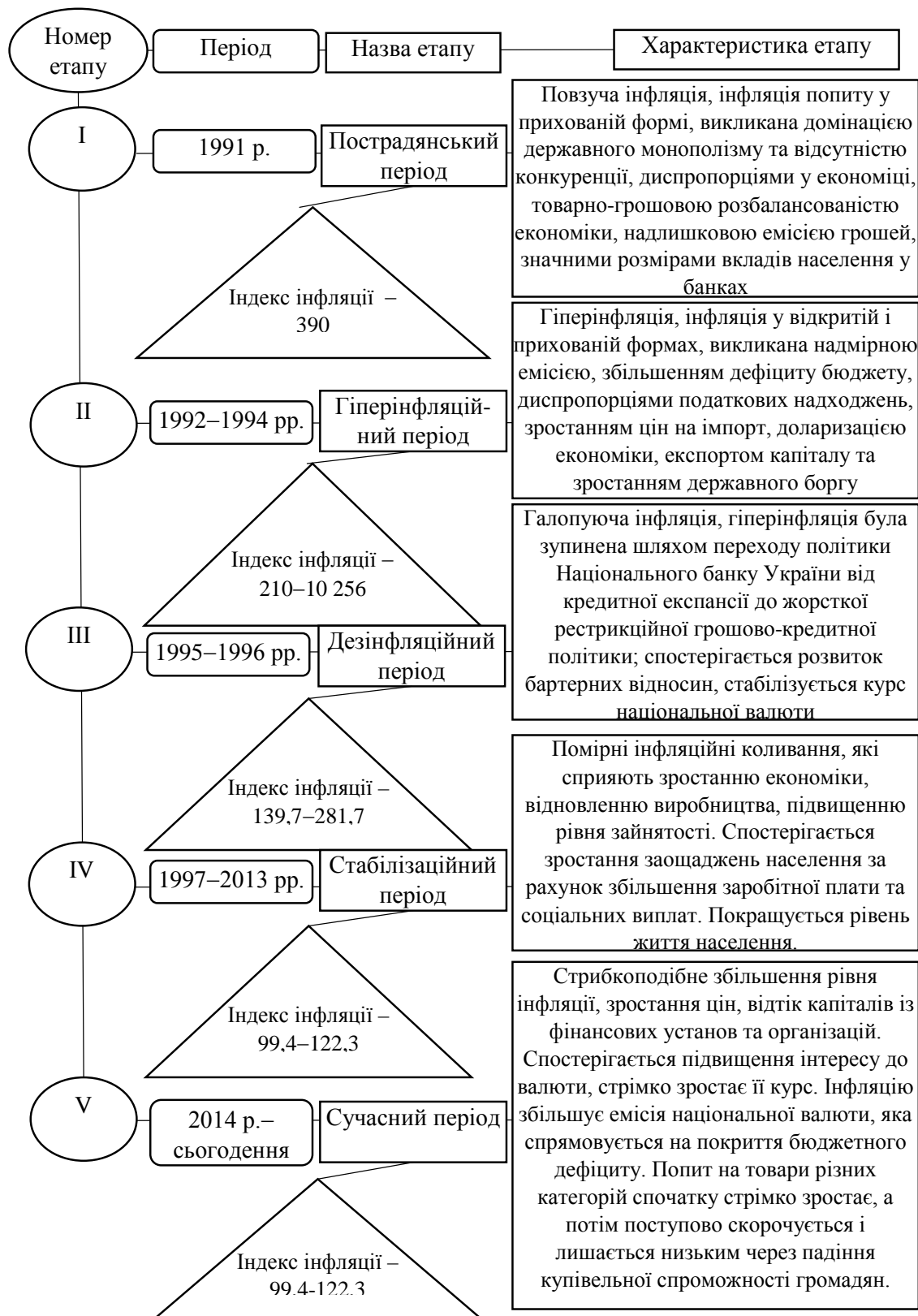

Рис. 2. Етапи розвитку інфляційного процесу в Україні

Джерело: складено автором на основі [9-11]

також лібералізації цін за відсутності конкурентного середовища, значних помилок у ціновому регулюванні.

1995-1996 рр. можна охарактеризувати як період дезінфляції. Уповільнення інфляції відбувалось шляхом скорочення дефіциту бюджету, взяттям кредитів у міжнародних кредитних організацій. Відбулося суттєве скорочення субсидій, з'явився податок на додану вартість, досить успішно пройшли приватизація і лібералізація цін.

У 1997-2013 рр. інфляція в Україні мала тенденцію то до незначного зростання, то до скорочення. З 1998 до 2000 р. рівень інфляції в економіці України починає зростати, а в 2001 р. спостерігається її уповільнення. У цей період в Україні зберігалась стабільність на валютному ринку, знижувалось коливання курсу гривні, збільшився рівень золотовалютних резервів НБУ. Мінімальне значення показник індексу інфляції мав у 2004 р. – 99,4. Максимальний показник індексу інфляції за цей період було зафіксовано у 2008 р., кризовому для економіки України (рис. 1). Цього ж року НБУ з метою придушення інфляції рекомендував застосувати спільною постановою Кабінету Міністрів України і НБУ такі заходи: погоджувати дії в управлінні рухом грошової пропозиції (уряд не зумів відновити баланс попиту і пропозиції з боку нарощування останньої); Верховній Раді України підготувати і схвалити закони щодо лібералізації валютного регулювання; створити робочу групу з мандатом на підготовку спільної програми переходу до таргетування вузької базової інфляції, що орієнтує на збереження стабільності купівельної спроможності гривні, а не на пріоритет утримання незмінною обмінної її пропозиції з валютами інших країн [11, с. 46].

У 2014 р. внаслідок розгортання воєнних подій на сході України та пов'язаних із цим дестабілізаційних тенденцій у економіці, рівень інфляції склав 24,9%, що свідчить про початок нового інфляційного етапу. Основними його причинами, на рівні із воєнною експансією, вважаємо зміну тарифів на газ, електроенер-

гію, гарячу і холодну воду; ослаблення гривні, що призводить до подорожчання імпортованих товарів, а також товарів, у вартості яких значну роль відіграє імпортована сировина; різкі коливання валютних курсів. Характерними рисами сучасного інфляційного процесу можна назвати падіння реальних доходів населення, панічне зростання попиту на валюту, її дефіцит; зняття депозитів з банківських рахунків, зростання попиту на активи, що можуть бути використаними для інвестування коштів, збільшення кількості безробітних та осіб, які зайняті неповний робочий день.

Етапи розвитку інфляційних процесів в Україні систематизовано на рисунку 2.

У різні часи періоди становлення економіки України інфляція мала різні форми прояву. Варто зазначити, що залежно від того, якої конкретної форми набувала інфляція у країні у той чи інший момент, різнилися характерні риси її вияву в економічних тенденціях.

Головною формою прояву інфляції С. Петрик та Н. Салатюк називають зростання цін в країні і як наслідок – знецінення грошових знаків щодо вартості звичайних товарів, тобто падіння купівельної спроможності грошової одиниці. Якщо цей процес набуває затяжного характеру, то поглиблюється розрив між рівнем цін на внутрішньому ринку країни та на ринках інших країн і світовому ринку в цілому. Виникає знецінення національних грошей щодо іноземної валюти. Це призводить до зниження валютного курсу національної грошової одиниці, що теж є проявом інфляції [13, с. 20]. І. Крупка вважає, що у сучасній грошовій системі інфляція здебільшого виявляється у зменшенні обмінного курсу національної грошової одиниці щодо інших валют (девальвації), формуванні товарного дефіциту (інфляція заощаджень – знецінення грошей виявляється у зростанні вимушених заощаджень, зазвичай, виникає в разі державного регулювання (фіксації) цін і доходів), тощо [14, с. 60]. Н.А. Остап'юк за формами прояву пропонує виділяти приховану і відкриту інфляцію [15].

Прихована інфляція, як зазначають Ю.І. Николишин та О.В. Кашперська, відбувається, якщо загальна економічна нерівновага між грошовим попитом та пропозицією виникає в економічній системі, де існує загальний державний контроль за виробництвом, цінами та всім суспільним відтворенням. Відкритою називають інфляцію, якщо загальна економічна нерівновага між суспільним попитом та пропозицією виявляється у підвищенні цін [16, с. 285]. Обидві форми інфляції не виключають одна одну. Вони можуть розвиватися паралельно, але до-

Рис. 3. Форми прояву інфляції в Україні

Джерело: складено автором на основі [13-16]

повнюючи один одного, навіть можливі варіанти їх поєднання.

Нині в Україні інфляція має цілком конкретні форми прояву, які систематизовано на рисунку 3.

Розглянемо закономірності розвитку інфляції в Україні. Закономірності розвитку інфляційних процесів у найбільш узагальненому вигляді – це:

1) при наявності інфляційних очікувань: саморозвиток і пришвидшення (коли населення та суб'єкти господарювання у країні очікують, що інфляція проявиться в економічних процесах, або передбачають збільшення її темпів, своїми діями, спрямованими на збереження власних фінансових активів від знецінення, вони дійсно спричиняють розширення меж інфляційних процесів);

2) за відсутності інфляційних очікувань: заощадження коштів (коли в учасників економічних відносин немає побоювань щодо розгортання інфляційних процесів та знецінення вартості фінансових активів у перспективі, більшість громадян та суб'єктів господарювання стають схильними до відкладення частини наявних грошових коштів у якості капіталу для певних цілей, зокрема, для примноження чи придбання у майбутньому якого-небудь реального активу).

Основною закономірністю інфляційних процесів, які уже розпочалися, є загальне перманентне збільшення цін, тобто відбувається поступове падіння купівельної спроможності паперових грошових коштів. Однак, таке збільшення цін проходить нерівномірно.

Спочатку ростуть ціни на продукцію військового комплексу, оскільки держава здійснює покриття своїх військових витрат за допомогою «друкарського верстата», купуючи озброєння, спорядження, боєприпаси та обмундирування (саме таку ситуацію нині ми спостерігаємо в Україні). У зв'язку з величезним попитом на ці товари, ціни на них різко зростають. У свою чергу власники суб'єктів господарювання воєнної галузі провокують зростання попиту на метали, нафту, сировину, газ, обладнання і т.д. Отже, зростання цін синхронно поширюється на усі засоби виробництва.

За таких умов власники господарських структур, що виготовляють предмети споживання, перекладають збільшені у зв'язку зі дорожчанням засобів виробництва витрати на ціну товарів першої необхідності, що змушує населення зменшувати власні потреби і економити. Так відбуваються і суттєві зміни у структурі споживчого попиту фізичних осіб.

Однак інфляційний процес викликає не лише збільшення цін в країні, він призводить і до падіння курсу національної валюти щодо інших валют, оскільки курс національної грошової одиниці визначається паритетом купівельної спроможності. За певних умов можливим є розрив між рівнем знецінення паперових грошей щодо товарів всередині країни і падінням

валютних курсів, що створює умови для існування валютного демпінгу.

Закономірною можна вважати інтенсифікацію інфляційних процесів, коли держава стимулює підприємства та населення активно використовувати імпортні товари. Збільшення світових цін на сировину та енергоносії, надходження іноземних позик, валюти, ввезення іноземної валюти з-за кордону і придбання її центральним банком збільшують грошову масу в країні, сприяючи тим самим знеціненню національної валюти, посилюють інфляційні процеси. В Україні закономірністю та однією з причин посилення інфляції традиційно є доларизація економіки. Нині долар без перебільшення став у вітчизняній економіці паралельною до гривні валютою і виконує функцію грошей (наприклад, під час купівлі нерухомості, автомобілів, предметів розкоші).

Саме для нині України характерною стала така закономірність інфляційного процесу, як страх і паніка населення щодо того, що національна грошова одиниця незабаром повністю втратить свою купівельну спроможність. Такі адаптивні інфляційні очікування пов'язані з фактом існування політичної нестабільності, з діяльністю засобів масової інформації, втратою довіри до уряду. На тлі великих інфляційних очікувань і зростання курсу іноземної валюти, населення воліє тримати свої заощадження не в національній валюті, а у доларах США або євро, що сприяє зростанню курсу цих валют та спекуляції із ними навіть без об'єктивних на те економічних причин. Дії суб'єктів господарювання, як і населення, у такому випадку полягають у розміщенні своїх грошових коштів та інших цінностей, які можуть втратити свою вартість через інфляцію, у товарні запаси, нерухомість, у валютні депозити і т.д., тобто у ті активи, ринкова вартість яких не залежить від знецінення національної валюти. Для зменшення потенційних втрат ці процеси необхідно здійснювати якомога швидше, що веде до прискорення обігу грошей і значно посилює інфляцію, що робить інфляційний процес циклічним явищем.

Закономірністю сучасних інфляційних процесів є їх взаємозв'язок із податковою політикою, якої дотримується уряд країни. Податкова політика будь-якої держави може переслідувати регулюючу або фіскальну мету. При стагфляції вирішальним напрямком бюджетної політики повинно стати стимулювання приватного підприємництва і збільшення заощаджень населення; за таких умов ефект від створення противаги інфляційним процесам компенсує попередні податкові втрати держави.

Зростання рівня інфляції в Україні постійно посилюється незбалансованістю державних доходів та витрат, наявністю дефіциту бюджету; широким використанням внутрішніх запозичень з метою покриття бюджетного дефіциту; що призводить до збільшення грошової маси в

обігу, а отже, стимулює підвищення цін; зростання маси кредитних ресурсів в обігу внаслідок розширення кредитної системи; випуск в обіг не повністю контрольованих державою платіжних засобів (наприклад, облігацій внутрішньої державної позики).

Закономірності розвитку інфляційного процесу в Україні систематизовано на рисунку 4.

Уряди країн, діючи в рамках тієї чи іншої інтелектуальної доктрини, часто домагаються зниження рівня інфляції не виправдано дорогою ціною – за рахунок «придушення» виробництва і зuboжіння населення. Тому проблема інфляції повинна розглядатися в контексті макроекономічних взаємозв'язків та їх динаміки. Іншими словами, інфляція є динамічним процесом, у якому прослідковується двосторонній зв'язок із розвитком основних соціально-економічних процесів. У такому контексті особливо цінним

стає вивчення її динамічних властивостей, насамперед пов'язаних із циклічними закономірностями розвитку економічних систем.

Під інфляційним циклом розуміють закономірне, відносно стійке, регулярне та періодичне відтворення фаз прискорення та уповільнення інфляційних процесів, які чергуються між собою.

Враховуючи гіпотезу про те, що інфляційний цикл породжується структурними диспропорціями, очевидним є висновок, що в самому русі структурної форми економіки повинна бути закладена циклічність, хоча б наближена за тривалістю до інфляційного циклу.

Традиційно розрізняють такі стадії економічного циклу: поживлення, зростання, рецесія і депресія [17, с. 417]. Кожен з них має свої риси, що стають характерними для економіки, коли вона входить у ту чи іншу з перерахованих стадій.

Наприклад, на стадії поживлення спостерігається найнижчий рівень відсоткової ставки на кредитному ринку, оскільки банки прагнуть стимулювати попит підприємств на кредитні ресурси; низьким є рівень вартості активів, що дозволяє усім бажаним започаткувати власний бізнес; незначним є обсяг доходів підприємств, проте завдяки названим вище обставинам, він поступово збільшується. Якщо розглядати економіку України, то останній раз фаза поживлення була для неї характерною у 1999-2004 рр. [18, с. 51]. Повернувшись до рисунка 1, приходимо до висновку, що інфляція на фазі поживлення економічного циклу мала низький та помірний рівень, порівняно з іншими періодами, представленими на цьому рисунку.

Для стадії зростання (2004-2007 рр. [18, с. 51]) притаманні тенденції у економічній сфері, такі як зростання рівня відсоткової ставки у банківській системі та відповідно вартості виробничих і фінансових активів; збільшення рентабельної діяльності господарських структур, яка досягає свого максимуму порівняно з іншими стадіями економічного циклу. За даними рисунка 1, індекс інфляції у такий період є стабільно помірним, але згодом спостерігається його поступове підвищення, що є сигналом до закінчення фази зростання і переходу до періоду рецесії, старт якій, зазвичай, дає економічна або фінансова криза, що і спосте-

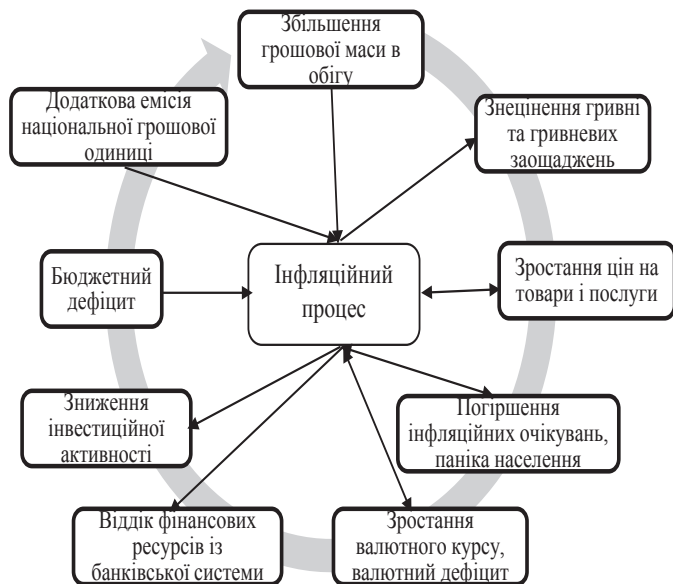

Рис. 4. Закономірності розвитку інфляції в Україні

Джерело: складено автором

Рис. 5. Зв'язок інфляції з циклічними коливаннями у економіці (на прикладі України)

Джерело: складено автором на основі [12; 17; 18]

рігалося в економіці України у 2008-2009 рр. Для стану рецесії характерне стрімке зростання вартості капіталу та активів, їх ціни досягають максимальних значень, обмежуючи можливість фінансування діяльності суб'єктам господарювання, що не дозволяє їм отримувати високі прибутки та є причиною збитковості багатьох із них [18, с. 417]. На цій стадії економічного циклу спостерігається швидко та стрибкоподібне зростання інфляції, як у 2008 році (рис. 1), яке можна уповільнити лише зваженими та продуманими діями уряду та державних регуляторів.

Для економічної депресії характерним є падіння рівня відсоткових ставок, вартості активів, рівнів доходів суб'єктів економіки та прибутковості підприємницьких структур [17, с. 417]. Фаза депресії триває в Україні з моменту закінчення першої хвилі світової фінансової кризи 2008-2009 рр., тобто з 2010 р. Інфляція у цей період була найнижчою за увесь аналізований проміжок часу (рис. 1), проте нині її показник знову починає стрімко зростати.

Отже, можна зробити висновок про зв'язок рівня інфляції з циклічними коливаннями в економіці (рис. 5).

Отже, інфляція в економіці є не окремим явищем, що безпричинно виникає та зникає. Інфляційний процес перебуває у стійкому не порушному зв'язку із економічним циклом, а тому за показником інфляції можна зробити висновок щодо того, на якій стадії розвитку нині перебуває економіка тієї чи іншої країни.

Висновки. Проведене дослідження форм прояву та закономірностей розвитку інфляції в Україні дає змогу зробити певні висновки.

1. Як і будь-який процес, що має економічну природу, інфляція в Україні мала певні етапи своєї еволюції. Зокрема, було виокремлено п'ять етапів розвитку інфляційного процесу в Україні: пострадянський період (1991 р.), гіперінфляційний період (1992–1994 рр.), дезінфляційний період (1995–1996 рр.), стабілізаційний період (1997–2013 рр.) та сучасний період (2014 р. і донині).

2. Інфляційний процес є притаманним для економіки сучасної України та більшості держав світу. Водночас він має досить багато форм прояву, які можуть різнитись від загальної економічної, соціальної та політичної ситуації у окремій країні. Для вітчизняної інфляції характерними на разі є такі форми виявлення: підвищення товарних цін, зниження курсу національної валюти, дефіцитність економіки, зниження якості товарів, зниження купівельної спроможності населення, схильність до накопичення іноземної валюти, підвищення інтересу до золота і реальних активів, зростання заборгованостей по кредитам, зниження інвестиційної активності, падіння обсягів виробництва, збільшення розриву між ціною купівлі та продажу валюти, дефіцит валюти, активний розвиток тіньової економіки, зниження рівня довіри

до банківської системи, знецінення депозитів та інших форм фінансових заощаджень, збільшення соціальної нерівності у суспільстві, збільшення дефіциту державного бюджету тощо.

3. Інфляційний процес в Україні має певні закономірності, через які рівень інфляції то зростає, то скорочується. Закономірності розвитку інфляційних процесів у найбільш узагальненому вигляді такі: при наявності інфляційних очікувань інфляція стрімко зростає, за відсутності інфляційних очікувань – показник інфляції є незначним, що стимулює заощадження коштів населенням та суб'єктами господарювання.

4. Детальний розгляд тенденцій зміни показників інфляції за період незалежності України дозволив встановити зв'язок інфляції з циклічними коливаннями у вітчизняній економіці. Зокрема, на стадії погравлення у економічному циклі спостерігається низький рівень інфляції, на стадії зростання – помірний інфляція, індекс якої поступово збільшується; на стадії рецесії інфляція швидко зростає, сягаючи своїх максимальних показників, а на стадії депресії відбувається зниження рівня інфляції до її мінімальних відносно інших періодів значень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Власюк В.Є. Впливи інфляційних процесів на економічний розвиток суспільства / В.Є. Власюк // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. – 2008. – Вип. 23. – С. 193-195.
2. Троцюк Л.П. Інфляція. Її сутність, причини, вимірювання / Л.П. Троцюк, Л.І. Дятел // Педагогічний пошук. – 2013. – № 3. – С. 69-70.
3. Комар Т.В. Еволюція поглядів на сутність та природу походження інфляції / Т.В. Комар // Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка». – 2013. – Т. 18, Вип. 3 (2). – С. 42-45.
4. Сметана Д.Ю. Інфляція в Україні та шляхи її подолання / Д.Ю. Сметана // Управління розвитком. – 2013. – № 15. – С. 127-128.
5. Фільштейн Л.М. Головні чинники та наслідки інфляції в Україні / Л.М. Фільштейн, Н.Л. Гохгелеринт // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія «Економічні науки». – 2013. – Вип. 23. – С. 244-249.
6. Гавриш В.П. Інфляційні процеси в Україні та проблема їх макроекономічного врегулювання / В.П. Гавриш, Г.І. Гавриш, Т.П. Драганова // Університетські наукові записки. – 2006. – № 1. – С. 299-306.
7. Григораш Т.Ф. Проблеми та перспективи подолання інфляції в Україні / Т.Ф. Григораш, Я.А. Соломка, М.С. Русакевич // Економічний простір. – 2013. – № 79. – С. 55-68.
8. Марцин В.С. Інфляційні процеси, причини їх виникнення та шляхи подолання в Україні / В.С. Марцин // Регіональна економіка. – 2012. – № 1. – С. 21-30.
9. Фурдичко Л.Є. Особливості інфляції: світовий та вітчизняний досвід оцінювання її оптимального рівня / Л.Є. Фурдичко, Л.О. Фурдичко // Управління у сфері фінансів, страхування та кредиту: тези доповіді всеукраїнської науково-практичної конференції, (8-10 листоп. 2007). – Л.:

- Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. – С. 30-32.
10. Черешня Г.А. Інфляційні процеси в Україні: еволюція, сучасний стан / Г.А. Черешня, Т.В. Цвігун // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2011. – Т. 2. № 2. – С. 249-252.
 11. Савченко А. Інфляційне таргетування: проблеми та перспективи його запровадження в Україні / А. Савченко, Ю. Семенова // Економіка України. – 2008. – № 6. – С. 46-51.
 12. Матеріали офіційного сайту Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua/.
 13. Петрик С. Інфляція та її вплив на економіку та соціальну сферу / С. Петрик, Н. Салатюк // Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті: програма і матеріали 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, (10–11 квіт. 2014) – К.: НУХТ, 2014. – Ч. 3. – С. 20-21.
 14. Крупка І. Інфляція та її вплив на розвиток фінансового ринку / І. Крупка // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія «Економіка». – 2010. – № 119. – С. 58-63.
 15. Остап'юк Н.А. Види інфляції, їх вимірювання і вплив на бухгалтерський облік та економіку в цілому [Електронний ресурс] / Н.А. Остап'юк, К.О. Дударєва // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – Серія «Економічні науки». – 2009. – № 4. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2009_4/23.pdf.
 16. Николишин Ю.І. Аналіз інфляційних процесів у незалежній Україні / Ю.І. Николишин, О.В. Кашперська // Інноваційна економіка. – 2013. – № 8. – С. 284-289.
 17. Чершнев Ю.В. Динамічна модель циклічного розвитку економіки / Ю.В. Чершнев // Формування ринкової економіки. – 2011. – № 25. – С. 415-423.
 18. Нескородєв С. Аналіз цін та інфляції в ході «середнього» циклу національної економіки (1999–2012 рр.) / С. Нескородєв // Вісник НБУ. – 2014. – № 1. – С. 50-54.